

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY CÁC MÔN KHOA HỌC MÁC - LÊNIN VÀ TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGUYỄN HUỆ HIỆN NAY

Nguyễn Thị Kim Oanh¹

TÓM TẮT

Trong hệ thống chương trình giáo dục - đào tạo ở trường Đại học Nguyễn Huệ, các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh có vai trò rất quan trọng. Nó không chỉ trang bị cho người học những kiến thức cơ bản về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam mà còn góp phần hình thành thế giới quan, phương pháp luận khoa học, định hướng phấn đấu theo mục tiêu, lý tưởng của Đảng, xây dựng niềm tin, nâng cao ý thức trách nhiệm của người học trước những nhiệm vụ trọng đại của đất nước và những vấn đề thực tiễn đặt ra. Tuy nhiên vẫn còn một số bất cập, hạn chế so với mục tiêu, yêu cầu đào tạo đòi hỏi người giảng viên phải thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp nâng cao hơn nữa chất lượng giảng dạy, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.

***Từ khóa:** Khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chất lượng giảng dạy, nâng cao chất lượng giảng dạy*

1. Đặt vấn đề

Đảng Cộng sản Việt Nam khẳng định lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động. Nhờ đó, Đảng ta đã lãnh đạo cách mạng Việt Nam vượt qua muôn vàn khó khăn, thử thách, giành được những thắng lợi to lớn, có ý nghĩa lịch sử. Vì vậy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh luôn có một sức sống mạnh mẽ, có tầm quan trọng đặc biệt. Đây là những môn học nhằm trang bị cho người học thế giới quan, nhân sinh quan, định hướng phấn đấu theo mục tiêu, lý tưởng của Đảng, xây dựng niềm tin, nâng cao ý thức trách nhiệm của người học trước những nhiệm vụ trọng đại của đất nước và những vấn đề thực tiễn đặt ra. Do đó giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh đã trở thành một nội dung

quan trọng, không thể thiếu trong chương trình đào tạo ở các trường đại học, cao đẳng.

Trường Đại học Nguyễn Huệ đưa chương trình các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh vào giảng dạy cho tất cả các đối tượng học viên. Xác định rõ mục đích, nhiệm vụ của người học sau khi ra trường là những người trực tiếp tổ chức, thực hiện các nhiệm vụ trọng đại trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, vì thế sự hiểu biết về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ là việc tiếp nhận kiến thức thuần túy mà còn có giá trị thiết thực đối với việc xây dựng thế giới quan, phương pháp luận khoa học, làm cơ sở để người người học trau dồi phẩm chất đạo đức cách mạng, bồi dưỡng năng lực nghề nghiệp theo mục tiêu đào tạo cả về trước mắt và lâu dài.

¹Trường Đại học Nguyễn Huệ
Email: suboy20092013@gmail.com

2. Nội dung

2.1. Công tác giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh

Công tác giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh đã đóng vai trò hết sức quan trọng trong thực hiện nhiệm vụ giáo dục - đào tạo ở Nhà trường. Trong giảng dạy đa số giảng viên luôn thể hiện một bản lĩnh chính trị vững vàng, có lòng trung thành và tin tưởng tuyệt đối vào chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, vào thắng lợi của công cuộc đổi mới do Đảng khởi xướng và lãnh đạo; chủ động khắc phục khó khăn, đề cao trách nhiệm; tích cực học tập, rèn luyện nâng cao trình độ toàn diện, nhất là kiến thức, trình độ, năng lực giảng dạy, nghiên cứu khoa học. Tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy phát huy tính tích cực của người học, vận dụng các quan điểm tư tưởng lý luận của Đảng vào nội dung giảng dạy và bám sát thực tiễn; các bài giảng đã chú trọng làm rõ sự đúng đắn, giá trị cách mạng, khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh đối với cách mạng nước ta trong bối cảnh tình hình chính trị, kinh tế, xã hội hiện nay. Khẳng định những giá trị từ những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin và quan điểm, tư tưởng của Bác; đồng thời đã chỉ ra những vấn đề cần bổ sung, phát triển theo sự vận động của tiến trình lịch sử. Kịp thời bổ sung những nội dung, kiến thức mới phù hợp với chương trình học và đối tượng đào tạo; khai thác những ưu điểm của công nghệ thông tin để đưa vào bài giảng, làm cho

nội dung bài giảng không khô khan thuần túy mà luôn sinh động tạo được hứng thú cho người học trong quá trình học. Qua đó giúp cho người học sau khi ra trường sẽ được trang bị đầy đủ những kiến thức cơ bản về lý luận chính trị, định hướng suy nghĩ và hành động, nâng cao ý thức trách nhiệm và thái độ tích cực tham gia vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Tuy nhiên, việc giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn còn những bất cập, hạn chế so với yêu cầu nhiệm vụ giáo dục - đào tạo của Nhà trường trong giai đoạn mới. Trước hết, cần nhận thấy rằng đội ngũ giảng viên giảng dạy các môn học này chưa ổn định, đồng đều về số lượng; do phải thường xuyên luân chuyển công tác, đi học, đi thực tế; số ít giảng viên trẻ, thiếu kinh nghiệm thực tiễn... Điều đó cũng tác động đến hoạt động giảng dạy. Trong giảng dạy tuy đã có nhiều cố gắng cập nhật thông tin, vận dụng thực tiễn vào bài giảng, song hiệu quả đạt được chưa tương xứng với yêu cầu, nhiệm vụ giáo dục - đào tạo của Nhà trường; vẫn còn tình trạng chất lượng một số bài giảng chưa cao; phương pháp, cách thức giảng giải còn thiên về lý thuyết dẫn đến bài giảng thiếu sức thuyết phục và năng lực hướng dẫn hành động cho người học. Việc đưa công nghệ thông tin vào giảng dạy được xác định là phương pháp tích cực, nhưng một số bài giảng vận dụng phương pháp này chưa thật sự linh hoạt, thiên về hình ảnh hoặc nặng về câu chữ...

Từ thực tiễn đó, để nâng cao chất lượng giảng dạy các môn khoa học Mác -

Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay cần thiết phải thực hiện các giải pháp sau.

2.2. Giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh

Thứ nhất, xây dựng đội ngũ giảng viên tâm huyết với nghề, có kiến thức sâu và gắn liền với nghiên cứu khoa học.

Đây là yêu cầu quan trọng không thể thiếu trong công tác giảng dạy nói chung và các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh nói riêng ở Nhà trường. Bởi lẽ, các môn học này luôn mang tính trừu tượng hóa cao, thực tiễn lại sinh động luôn biến đổi. Nếu người giảng viên không tâm huyết trong giảng dạy, không có một tư duy lý luận sắc bén... thì sẽ không lý giải một cách tự tin, đầy đủ sâu sắc những vấn đề mới đặt ra, khó thuyết phục học viên. Do vậy hơn ai hết mỗi giảng viên phải tự trang bị cho mình phong kiến thức không chỉ rộng về các bộ môn liên ngành mà còn phải sâu về kiến thức chuyên ngành. Đó là quá trình bám sát thực tiễn, khai thác nhiều thông tin ở nhiều lĩnh vực, nhiều nguồn tài liệu khác nhau, tham gia theo bài, dự giảng, chủ động thông qua bài, lĩnh hội, bổ sung kiến thức từ đồng chí đồng nghiệp... Bên cạnh đó niềm đam mê, yêu nghề sẽ hướng người giảng viên chịu khó học tập cầu tiến bộ, luôn dành tâm sức cho bài giảng. Trước mỗi buổi dạy, tiết dạy luôn trăn trở nên sử dụng những phương pháp nào cho bài giảng và sau đó tự rút kinh nghiệm, nhằm không ngừng hoàn thiện nghề nghiệp

của mình. V.I.Lênin chỉ rõ: “Trong bất kỳ một trường học nào, điều quan trọng nhất là phương hướng chính trị và tư tưởng của các bài giảng. Cái gì quyết định phương hướng đó? Hoàn toàn và chỉ là thành phần các giảng viên mà thôi” [1, tr. 248].

Mặt khác để có lượng kiến thức sâu đòi hỏi phải gắn liền với nghiên cứu khoa học. Nghiên cứu khoa học là động lực thúc đẩy say mê nghề nghiệp, giúp cho giảng viên làm chủ được tri thức trên cơ sở độc lập suy nghĩ, sáng tạo, biết vận dụng tri thức vào bài giảng cũng như thực tiễn cuộc sống. Mỗi bài viết, mỗi vấn đề nghiên cứu đòi hỏi giảng viên phải vạch ra đề cương, đọc những tài liệu liên quan... Vì thế giảng viên có quá trình tích lũy về lượng để biến đổi về chất; tri thức ngày càng được mở rộng và chuyên sâu. Giúp giảng viên thực sự chủ động trước mọi vấn đề đặt ra và sẽ không ngừng nâng cao chất lượng giảng dạy.

Thứ hai, cần xác định phương pháp giảng dạy đúng đắn trên cơ sở nắm rõ đối tượng.

Xuất phát từ đặc điểm của Nhà trường là trung tâm đào tạo những sĩ quan tương lai của đất nước, với rất nhiều đầu mối lớp và đối tượng khác nhau; cũng rất đa dạng về trình độ kiến thức, kinh nghiệm tuổi tác, lĩnh vực chuyên môn... Bên cạnh đó các môn khoa học Mác - Lênin mang tính trừu tượng và khái quát cao, luôn gắn liền với thực tiễn cuộc sống. Do đó trong giảng dạy, đòi hỏi người giảng viên phải nắm rõ đối tượng truyền đạt để từ

đó có sự lựa chọn hình thức, phương pháp giảng dạy cho phù hợp. Chất lượng, hiệu quả bài giảng lý luận sẽ không cao khi giảng viên chỉ sử dụng một phương pháp tẻ nhạt, đơn điệu. Vì vậy một chủ đề, bài giảng không nên chỉ sử dụng một phương pháp mà có thể kết hợp lồng ghép một cách khoa học nhiều phương pháp khác nhau. Giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin trong xu thế hiện nay, cần phải đổi mới theo hướng kết hợp cả phương pháp truyền thống với hiện đại theo hướng tích cực lấy người học làm trung tâm. Phải làm cho các bài giảng có đầy đủ tính lý luận, tính tư tưởng, tính thực tiễn và tính sáng tạo, khi đó mới lôi cuốn được tính tích cực, hứng thú, say mê của người học. Nghĩa là, phải đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng dạy cách học, dạy phương pháp để định hướng, gợi mở lôi cuốn người học vào quá trình tự tìm tòi khám phá, chiếm lĩnh tri thức khoa học.

Muốn vậy, phải đổi mới phương pháp thuyết trình truyền thống cho phù hợp với yêu cầu giảng dạy mới theo hướng kết hợp với các phương pháp dạy học tích cực như: nêu vấn đề, trao đổi, đàm thoại... Kiên quyết khắc phục lối dạy “độc thoại”, thông tin một chiều, không phát huy được tính tích cực, sáng tạo của người học. Tăng cường sử dụng các hình thức, phương pháp “độc thoại” như: seminar, đặt vấn đề, bài tập tình huống... để người học được quyền thảo luận, tranh luận, vận dụng lý luận giải quyết những vấn đề

thực tiễn đặt ra dưới sự định hướng, kết luận của người dạy.

Bên cạnh đó cần chú trọng thêm các phương pháp trực quan như: tham quan, thực hành, thực tế ở các khu di tích lịch sử, bảo tàng... nhằm tăng cường sự gắn kết lý luận với thực tiễn cách mạng, góp phần củng cố thêm niềm tin lý tưởng cho người học.

Với cách đổi mới phương pháp dạy học trên cơ sở xác định rõ đối tượng, lấy người học làm trung tâm sẽ là điều kiện từng bước nâng cao chất lượng dạy và học trong tình hình mới.

Thứ ba, giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh nhất thiết phải gắn với thực tiễn, vận dụng liên hệ sâu sắc.

Bài giảng muốn sinh động giàu sức thuyết phục thì phải gắn với thực tiễn và phải vận dụng liên hệ sâu sắc để giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra. Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Thống nhất giữa lý luận và thực tiễn là một nguyên tắc căn bản của chủ nghĩa Mác - Lênin. Thực tiễn không có lý luận thì thành thực tiễn mù quáng. Lý luận mà không liên hệ với thực tiễn là lý luận suông” [2, tr. 496].

Mỗi giảng viên trong công tác giảng dạy cần phải nhận thức được rằng việc trang bị những kiến thức khoa học nếu chỉ biểu đạt một chiều bằng các khái niệm, phạm trù, quy luật; các quan điểm, tư tưởng... sẽ trở nên khô khan, nhàm chán không có khả năng thuyết phục học viên, nếu như không đưa thực tiễn vào bài giảng và vận dụng liên hệ thực tiễn sâu sắc. Thực tiễn ở đây là

những yếu tố điển hình, nổi bật, các sự kiện phải mang tính thời sự, phải có thực, không thêm bớt, có ý nghĩa; liên hệ với thực tiễn phải sát và phù hợp với những vấn đề lý luận mà giảng viên muốn chứng minh. Mỗi vấn đề thực tiễn đưa ra, giảng viên cần phải phân tích để người học thấy được nội dung thực tiễn này gắn với lý luận như thế nào, đảm bảo sự thống nhất giữa lý luận và thực tiễn. Tuy nhiên, thực tiễn sẽ trở nên sáo rỗng, thiếu tính thuyết phục nếu như người giáo viên giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh không xâm nhập, bám sát thực tiễn; đó là thực tiễn quân sự, thực tiễn huấn luyện chiến đấu, tăng gia sản xuất, công tác, xây dựng ở các đơn vị cơ sở... Chính kinh nghiệm thực tiễn kết hợp với việc lựa chọn và vận dụng thực tiễn sẽ tạo nên tính phong phú trong bài giảng. Là cơ sở giúp người học vận dụng tốt những kiến thức đã học vào giải quyết các vấn đề thực tiễn đặt ra cũng như trên mọi phương diện.

Thứ tư, giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh phải đảm bảo tính Đảng, tính khoa học.

Tính Đảng là một nguyên tắc cơ bản trong hoạt động nghiên cứu và giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh đòi hỏi người giảng phải tuân theo; đó là vũ khí để đấu tranh trên mặt trận chính trị và tư tưởng. Nói đến chính trị là nói tới tư tưởng, sự lãnh đạo của Đảng, là quan điểm, lập trường. Do vậy, đối với giảng viên giảng dạy các môn học này cần phải đứng trên quan điểm, lập trường

của giai cấp công nhân để nghiên cứu, giảng dạy khoa học; đứng trên lập trường khoa học và phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin để giải quyết vấn đề.

Tính khoa học là yêu cầu cơ bản trong công tác giảng dạy nói chung và các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh nói riêng, đòi hỏi người giảng viên phải xuất phát từ hiện thực khách quan để xem xét vấn đề một cách toàn diện, khách quan; nhận thức đúng bản chất sự vật, hiện tượng.

Thực tế xã hội hiện nay, có những vấn đề lý luận và thực tiễn còn độ “vênh” nhất định, tạo nên những khó khăn, thách thức trong giảng dạy, đòi hỏi trong mỗi bài giảng, người giảng viên phải đề cao tính chiến đấu, tính Đảng, tính khoa học trong đó. Chỉ có đảm bảo tính Đảng, tính khoa học cao thì người giảng viên giảng dạy các môn khoa học mới trở thành người “truyền lửa” cho học viên, truyền thụ tới học viên các nội dung kiến thức cụ thể, qua đó nâng cao nhận thức chính trị, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, phẩm chất, nhân cách, đạo đức, lối sống lành mạnh... cho mỗi người. Cũng với tính Đảng, tính khoa học cao mà thông qua mỗi bài giảng, người giảng viên sẽ bảo vệ được lẽ phải, bảo vệ tính đúng đắn của chủ nghĩa Mác và giá trị vĩnh hằng của tư tưởng Hồ Chí Minh; đồng thời kiên quyết đấu tranh phê phán, loại bỏ những quan điểm phản động xuyên tạc, chống đối của các thế lực thù địch trên mặt trận tư tưởng. Văn kiện Đại hội XII của Đảng tiếp tục khẳng định: “Đòi mới

công tác tư tưởng, lý luận, nâng cao hơn nữa tính chiến đấu, tính thuyết phục, hiệu quả của công tác...; đẩy mạnh tuyên truyền học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Chí Minh, quan điểm, đường lối chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước phù hợp với từng đối tượng theo hướng cụ thể, thiết thực, hiệu quả” [3, tr. 4].

Thứ năm, từng bước áp dụng công nghệ thông tin và các phương tiện hiện đại vào trong giảng dạy một cách linh hoạt.

Phương pháp dạy học quan hệ chặt chẽ với phương tiện kỹ thuật dạy học, luôn tạo ra những khả năng đổi mới phương pháp dạy học phù hợp. Đây là những yếu tố góp phần nâng cao chất lượng bài giảng. Vì vậy để có phương pháp giảng dạy tốt thì cần sử dụng linh hoạt các phương tiện kỹ thuật hỗ trợ.

Trong dạy học hiện đại, việc áp dụng công nghệ thông tin và các phương tiện hiện đại trong quá trình giảng dạy là xu hướng phổ biến của các nhà trường. Bởi lẽ thông qua công nghệ thông tin, người giảng dạy lý luận có thể truy cập một lượng thông tin khổng lồ vào trong bài giảng của mình, không ngừng bồi thêm lượng kiến thức giúp cho chất lượng giảng dạy được nâng cao. Mặt khác áp dụng một cách linh hoạt các phương tiện hiện đại vào hỗ trợ như: trình chiếu PowerPoint, phim tư liệu, video, hình ảnh minh họa... phù hợp với nội dung bài giảng, gắn với tình hình thực tiễn, giúp người học dễ hiểu, dễ nhớ, nắm bắt được những thông tin thiết

thực, kịp thời, chính xác, tiết kiệm được thời gian, giảm cường độ lao động, tạo sự hứng thú, say mê trong học tập. Ứng dụng linh hoạt phương tiện dạy học hiện đại và công nghệ thông tin góp phần cho phương pháp dạy học có sự đổi mới theo hướng chuyển từ trọng tâm từ truyền đạt sang trọng tâm tổ chức, điều khiển. Nhờ đó, kích thích mạnh mẽ tính tích cực nhận thức của học viên, nâng cao chất lượng bài giảng.

Tuy nhiên, để ứng dụng công nghệ thông tin và các phương tiện kỹ thuật hiện đại vào bài giảng, cần xuất phát từ trang bị hiện có của nhà trường, của môn học, ngành học và từng đối tượng cụ thể. Trước hết là khả năng khai thác, sử dụng có hiệu quả các phương tiện kỹ thuật dạy học và công nghệ thông tin, tránh hổng hóc, mất mát, thất thoát.

3. Kết luận

Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ phát triển của Nhà trường, của quân đội là nhiệm vụ cơ bản trước mắt và lâu dài của trường Đại học Nguyễn Huệ. Với nhiều biện pháp đồng bộ, nhất là thường xuyên phát huy trách nhiệm, ý thức chủ động, tự giác, tích cực của đội ngũ cán bộ, giảng viên khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Chất lượng dạy học các môn học này sẽ ngày càng đáp ứng tốt hơn yêu cầu nhiệm vụ giáo dục - đào tạo, góp phần nâng cao chất lượng chính trị của người học trong thời kỳ mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. V.I.Lênin (1981), *Toàn tập*, tập 47, Nxb Tiến bộ, Mátxcova
2. Hồ Chí Minh (1995), *Toàn tập*, tập 8, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội

**SOLUTIONS TO IMPROVE THE QUALITY OF TEACHING MARXIST-LENINIST AND HO CHI MINH'S THOUGHT SUBJECTS
AT NGUYEN HUE UNIVERSITY****ABSTRACT**

In the system of educational and training programs at Nguyen Hue University, Marxist-Leninist and Ho Chi Minh's thought subjects play a very important role. It not only equips learners with the basic knowledge of Marxism-Leninism, Ho Chi Minh's thoughts, the guideline and viewpoint of the Vietnamese Communist Party, but also contributes to the formation of the world view and scientific methods as well as orientations for the Party's targets, ideals, building trust, raising the sense of responsibility of the learners for the purpose of catering the great tasks of the country and the practical problems posed. However, there have been still some inadequacies and limitations as compared with the objectives and requirements of the training, which requires the instructors to synchronously implement more enhanced solutions to improve the quality of teaching, meeting the requirements and tasks in the new situation.

Keywords: *Marxist - Leninist, Ho Chi Minh's thought, quality of teaching, improvement of teaching quality*

(Received: 29/5/2018, Revised: 17/7/2018, Accepted for publication: 12/3/2020)